QORTI CIVILI – PRIM'AWLA

ONOR. IMHALLEF DR. MIRIAM HAYMAN LL.D.

Rikors Guramentat Nru.: 25/2010MH

Illum, 10 ta' Lulju, 2017

Paul Licari (I.D. 522453M)

vs

Malta Industrial Park Limited (C 28965)

Il-Qorti;

Rat **ir-rikors guramentat ta' Paul Licari** li gie prezentat fit-12 ta' Jannar 2010 fejn gie premess:

1. *"Illi l-esponent huwa il-propjetarju ta' l-effetti kif indikati fl-annessa ittra Dok A;*

2. *Illi l-effetti indikati fl-imsemmija ittra kienu fil-fond li kien mikri lilu u cioe' 192 A, Zona Industrijali, Luqa;*

3. *Illi inqalghet vertenza bejn l-esponent u is-socjeta' Malta Development Corporation li is-successuri taghha hija is-socjeta' konvenuta b'mod li gew inizzjati proceduri fl-ismijiet Malta Development Corporation vs*

Paul Licari Cit nru 489/08 RCP liema kawza hi ormai deciza u l-attur halls dak kollu dovut skond l-imsemmija sentenza;

4. *Illli minhabba il-litigazzjoni imsemmija l-MDC kienu ottjenew il-hrug ta' mandat ta' qbid fil-konfront ta' l-attur permezz ta' liema gew elevati l-effetti kif indikati fl-anness prospett anness u mmarkat Dok A;*

5. *Illi wara li giet konkluza l-kawza fl-ismijiet indikati, l-esponenti interpella lis-socjeta' konvenuta sabiex tirritorna l-effetti indikati izda inutilment;*

Ghaldaqstant l-esponent jitlob reverentement lil dina l-Onorabbli Qorti joghgobha:

1. *Tikkundanna lis-socjeta' konvenuta tirritorna l-effetti indikati fil-prospett imsemmi u jew occorendo li is-socjeta konvenut tonqos milli taghmel dan minnha ordnat fit-terminu prefiss minn dina l-Onorabbli Qorti, thallas is-somma ekwivalenti l-valur ta' l-istess effetti u dana occorendo jekk ikun hemm il-htiega bl-opera ta' periti nominandi;*

Bl-ispejjez u bl-imghax u s-socjeta konvenuta ingunta in subizzjoni."

Rat **ir-risposta guramentata tas-socjeta konvenuta** li giet prezentata fis-16 ta' Frar 2010 fejn gie premess:

1. *"Preliminarjament, in-nullita tar-rikors guramentat stante li dan ma giex precedut minn att gudizzjarju skond il-provvedimenti ta' l-Art. 460 tal-Kap. 12, rez applikabbli fil-konfront tas-socjeta esponenti bis-sahha tal-Art. 2 tal-Kap. 169;*

2. *Illi subordinatament u minghajr pregudizzju ghall-premess, in-nullita tar-rikors guramentat stante li mhuwiex car x'azzjoni qieghed jipproponi l-attur fil-konfront tas-socjeta konvenuta;*

3. *Illi subordinatament u minghajr pregudizzju ghall-premess, illi t-talbiet attrici huma infondati stante li kuntrarjament ghal dak li qed jippremetti l-attur, ma gew elevati l-ebda oggetti mill-poter tal-attur in virtu ta' mandat ta' qbid;*

4. *Illi subordinatament u minghajr pregudizzju ghall-premess, kemm-il darba t-talbiet attrici jirreferu ghat-twettiq ta' ghemil amministrattiv, l-azzjoni attrici hi preskritta ai termini tal-Art. 469A(3) tal-Kap. 12;*

5. *Illi subordinatament u minghajr pregudizzju ghall-premess, l-attur ghandu jipprova li huwa proprjetarju tal-oggetti elenkati fil-lista;*

6. *Illi subordinatament u minghajr pregudizzju ghall-premess, illi t-talbiet attrici huma infondati fil-fatt u fid-dritt u ghandhom jigu michuda bl-ispejjez u dan kif se jigi ppruvat fil-mori tal-kawza;*

7. *Salvi eccezzjonijiet ulterjuri.*

In sostenn ta' dawn l-eccezzjonijiet, jigi dikjarat dan li gej:

1. *Illi s-socjeta esponenti llum tagixxi minflok il-Korporazzjoni ghal Zvilupp ta' Malta (MDC);*

2. *Illi l-attur kien jokkupa fond fil-Qasam Industrijali ta' Hal Luqa u peress li kien hemm diversi mankanzi da parti tieghu, kienet ittiehdet azzjoni*

ghar-ripreza tal-fond kif ukoll saret kawza ghall-kanonizazzjoni ta' kumpens ghall-okkupazzjoni;

3. *Illi in kawtela tal-pretensjonijiet taghha l-MDC kienet ottjeniet l-ispedizzjoni ta' mandati kawtelatorji, inkluz Mandat ta' Qbid numru 891/98 (Dok. A). Madankollu ma gie elevat xejn mill-poter tal-attur;*

4. *Illi l-kawza li kienet saret dwar il-kumpens ghall-okkupazzjoni ilum giet deciza u mhemm xej pendenti dwarha. Inoltre, l-MDC kienet irriprendiet il-pussess tal-fond f'Lulju 1998."*

Rat l-atti kollha tal-kawza.

Semghet it-trattazzjonijiet.

Ikkunsidrat:

Illi fl-ewwel lok qabel ma din il-Qorti tghaddi biex taghmel ri-assunt tal-provi lilha mressqa biex fl-isfond taghhom jigu ezaminati t-talbiet proposti anke fid-dawl tal-eccezzjonijiet avanzati ghandu jinghad illi b'digriet taghha diversament preseduta[1] ntlaqghet talba ghal-korrezzjoni tar-rikors guramentat promotur fis-sens illi kull fejn kien hemm miktub il-frasi "*ottjenew il-hrug ta' mandat ta' qbid"* kellu jigi sostitwit u jaqra bil-kliem *"ottjenew il-hrug ta' ordni ta' zgumbrament"*[2].

<u>Xhieda u prova dokumentarja.</u>

[11] Fol 66
[2] Rikors a fol 21

Fl-affidavit tieghu **l-attur Paul Licari**[3] jghid illi hu kien gie allokat fond minghand il-Malta Development Corporation, illum is-socjeta' konvenuta. Sjpega li kien ihallas il-kera annwali ta' erba' mija disgha u tmenin liri maltin, Lm489. Spjega ukoll illi l-istess korporazzjoni kienet harget *eviction order* kontrih datat 25 ta' Frar, **li bis-sahha ta' dan gie moghti t-terminu ta' erba' t'ijiem sabiex johrog mill-fond allokat. Jghid li l-eviction order giet notifikata lilu nhar iI-21 ta' Mejju, 1998[4].**

Zied li in vista ta' dina l-ordni hu flimkien mal-konsulent legali tieghu kienu tkellmu u ltaqghu ma rappresentanti tal-korporazzjoni fejn skontu nghatat l-impressjoni li kien se jintlahaq kompromess. Dwar dan ighid *li ".. saru laqghat ohra ... dawn id-diskussjonijiet damu itulu, inghatajna l-impressjoni li konna se nalu f'xi arrangement izda qatt ma hrigna b'soluzzjoni"*[5]. Jghid ukoll li kien wahda minn dawn il-laqghat li kien gie infurmat illi l-*eviction order* kienet giet esegwita. Hawn hu kien talab lista ta' l-oggetti li kienu gew mehuda mill-fond industrijali lilu precedentement mikri li baqghet ma nghatetx lilu.

Spjega li l-ordni kienet giet infurzata fid-9 ta' Lulju, 1998[6].

Jigi notat illi ghalkemm l-attur jaghmel referenza ghal lista esebita ma l-affidavit tieghu dina fil-fatt ma giet esebita qatt**.** Jirreferi ukoll ghal lista gia minnu esbita mar-rikors guramentat dok A[7]. Jispjega illi fil-konfront ta' l-oggetti li jidhru taht in-numru 2, cioe il-*boiler burner* dan gie misruq, u allura ma kienx formanti parti mill-pretensjoni minnu mressqa, l-istess kien jghodd ghal oggetti elenkati taht il-paragrafu 7.

---

[3] Fol 73 dok JH1
[4] Enfasi ta' din il-Qorti
[5] Fol 73
[6] Enfasi tal-Qorti.
[7] Fol 4

In kontro ezami[8] insista illi meta gie ezegwit il-mandat ta' zgumbrament hu kien ghaddej b'tahdidiet ma MDC bi hsieb li jinghata post alternattiv u li l-istess mandat gie ezegwit minn wara dahru, ukoll li qatt ma nghata hjiel ta' dan. Ghalhekk ma kienx presenti ghall-istess. Zied wara li gie muri fis-seduta l-file ta' MDC li ebda oggett hemm elenkat ma kien tieghu. Ma kienx jaf li xi hadd mill-public works kien fil-fatt ha xi oggetti tieghu.

Dwar ix-xoghol li kien qed isir fil-fond minnu zgumbrat jghid li hawn kien beda jaghmel il-kolla tant li anke beda jizvillupa makinarju ghal dan l-iskop.

Fl-affidavit tieghu **Victor Licari**[9] qal li hu kien jaghti daqqa t'id lil huh Paul fil-post tax-xoghol tieghu ghalhekk kien familjari mall-kontenut tal-fabbrika. Elenka bhala tali ;

- Zewg tankijiet maghmula minn stainless steel
- Morsa
- Il-mejda li fuqha kienu jaghmlu x-xoghol
- Magna li biha kien jahdem t-tape
- Boiler
- Mizien
- Ghodda inkluz izda mhux limitatament bhal spanners, boltijiet, imrietel
- Xkejjer bojod tal-kolla
- Containers tal-plastic
- Trolley tat-tank
- Zewg tankijiet tal-pitrolju
- Table cooker
- High temperature bricks

[8] Fol 85
[9] Fol 75 dok JH2

- Heat treatment equipment

Dan gie konfermat min huh **Vincent Licari**[10]**.** Aktar tard dan l-istess gie msejjah bhala xhud ghal konvenuti[11]. Ikkonferma illi hu rari kien imur il-fabbrika ta' huh pero li kien jaf illi fil-fabbrika kellu affarijiet li kien jahdem bihom fil-produzzjoni ta' tape u kolla.

In kontro ezami[12] xehed illi hu kien jahdem ma huh Paul jghin fil-fabbrika fuq il-*line of production* jaghmlu l-*packaging tape*, li kien jiftakar li l-makkinarju li kien hemm f'dan il-fond kien f'kundizjoni tajba hafna u li sakemm dahal l-ahhar darba fis-sit dana kien ghadu fil-fabbrika. Zied illi l-makkinarju kien mahdum gewwa fabbrika li kellhom hutu u li ghalhekk ma kienx jaf il-valur tieghu. Ikkonferma li kien hu u hutu li gewwa l-fabbrika taghhom ta' Rahal Gdid li hadmu hafna mill-magni li bihom kiem jahdem huhom Paul, u li ta' dawn ma kienux zammew flus. Ikkonferma li kien jiftakar li kienu hadmu tankijiet ta' l-istainless steel kif ukoll boiler. Mistoqsi min kien jixtri l-*materja prima* biex jinhadmu dawn l-ingenji, wiegeb li ma kienx jaf. Ikkonferma ukoll li darba li l-fabbrika ittiehdet minghand huh dana ma kienx baqa jahdem xoghol ta' kolla u tape.

Da parti tieghu hu l-attur **Joseph Licari** ukoll irrediga affidavit[13]. Dana ukoll ikkonferma dak li qal huh l-attur fl-affidavit tieghu. Jghid li hu da parti tieghu kien ghamel xoghol ta' makkinarju ghal fabbrika ta' huh konsistenti f'boiler ta' l-isteam, tankijiet tal-fuel, burner, tank tal-condensation bil-pompa [high pressure pump] mieghu, magna tat-tape, zewg tankijiet ta' l-istainless steel li

10 Dok JH3 Fol 77
11 Fol 88
12 Fol 93
13 Dok JH4 fol 78.

fihom kienet tithallat il-kolla, tank zghir ghal mixing, ghodda, bearings u gantry.

Xehed illi gewwa l-fabbrika kien hemm ukoll xkejjer u high temperature blocks, heat treatment furnace, tank trolleys, mejda ta' l-injam u xkaffef. Qal li hu kien ikun ta' spiss il-fabbrika ta' huh l-attur. Ingab jixhed in kontro ezami[14] xehed li l-kundizzjoni ta' l-oggetti minnu msemmija fl-affidavit kienet wahda tajba hafna. Ikkonferma li huh l-attur kien jipproduci *packaging tape*. Jghid li l-magna[15] ma kienetx wahda zghira, kellha romblu tal-lastiku pero ma setax jghid kemm kienet tiswa ghax dina kienet giet manifatturata fil-fabbrika tieghu u ta' hutu l-Alpha Engineering. Qal ukoll li kull ma kien imsemmi minnu fl-affidavit tieghu kien relatat mal-produzzjoni tal-*packaging tape.*

Ikkonferma illi l-boiler tal-isteam, it-tankijiet tal-fuel, it-tank tal-condensation bil-pompa, il-magna tat-tape, iz-zewg tankijiet ta' l-istainless steel, it-tank iz-zghir tal-mixing, u l-gantry kienu saru kollha minnhom, cioe mill-ahwa b'*materja prima*, gdid fjamant. Qal li ma kellux ideja dawn kemm kienu jiswew fuq is-suq biex jinxtraw. Zied illi hu stess kien hadem t-tank trolley. Qal li huh Paul kien lawrejat fl-inginerija.

John Darmanin fl-affidavit minnu rilaxxat[16] qal li stante li hu kien sieheb ta' Paul Licari fis-socjeta' Polychemie Mediterranean Limited li kienet tipproduci l-kolla, hu kien ghalhekk ikun kuljum fuq il-post tax-xoghol gewwa l-hut 192 A Industrial Estate Luqa.

---

[14] Fol 83
[15] Presumibilment li kienet tipproduci t-tape, minnu imsemmija fl-affidavit tieghu.
[16] Fol 79 dok JH5

Ikkonferma il-kontenut kollu tal-lista annesssa mar-rikors guramentat[17], ghajr ghal sheet metal sign, packing tape machine, heat treatment equipment, high temperature bricks, bearings u plate heater.

Bhala xhud tas-socjeta' konvenuta[18] zid li hu kien partner ma Paul u li fil-post kienu jaghmlu xoghol ta' produzzjoni ta' tape u kolla. Jiftakar li fil-fabbrika kien hemm mixer u boiler, dozing equipment, handling equipment. Jghid li l-bicca l-kbira ta' l-oggetti imsemmija kienu gew manifatturati minn hut Licari gewwa l-inginerija tal-familja. Ikkonferma li kienet il-familja Licari li kienu ghamlu l-makkinarju biex jibdew bil-produzzjoni tat-tape. Qal li hu halla din il-partnership fis-sena 1980 pero kien baqa hbieb ma Paul Licari pero ma baqax jiffrekwenta il-fond *de quo*.

Bhala prova dokumentarja l-attur ippresenta il-lista **Dok A** mar-rikors guramentat, ukoll **Dok PL1**[19] li hija kopja tal-**Compulsory Eviction Order** ai termini tal-ligi hemm indikata, ukoll **Dok PL 2**[20] **affidavit ta' Ray von Brockdorff** gia presentat fl-atti tal-kawza **89/1998NC fl-ismijiet Malta Developeme Corporation vs Paul Licari**[21]. Esebixxa ukoll kopja informali tas-sentenza **106/2008** fl-ismijiet **C.E.B.Limited vs Malta Industrial Parks Limited** datata 12 ta' Ottubru, 2009[22]. Ukoll il Memorandum and Articles of Association tal-kumpanija konvenuta[23] u estratt mis-sit elettroniku ta' l-istess socjeta mis-sitt ta' M.F.S.A.[24]

---

[17] Dok A fol 4
[18] Folio 95
[19] Fol 22
[20] Fol 23
[21] Dan l-istess xhud qat ma ngab jikkonferma l-istess bil-gurament. Lanqas ma gie esebit ebda document ma l-istess kopja ta' l-affidavit kif indikat fin-nota a fol 23 Dok PL2
[22] Fol 26
[23] Fol 31
[24] FOL 55-60

Wara digriet ta' din il-Qorti diversament preseduta[25] l-attur presenta wkoll lista ta' l-oggetti minnu reklamati mis-socjeta' konvenuta u l-valur taghhom, lista li gia kien ghamel referenza ghaliha fl-affidavit tieghu[26].

Is-socjeta' konvenuta apparti ghax-xhieda li ressqet in kontro ezami u xhieda ta' l-istess attur li ressqet bhala xhieda taghha kif surriferit, gabet bhala xhud lil **Herbert Caruana**[27]. Jixhed dan li huwa bhala *manager* mas-socjeta' konvenuta jghid li lanqas jiftakar biss il-post li kien gie zgumbrat ahseb u ara il-kaz *per se* minhabba t-trapass taz-zmien. Zied li hu u l-kollegi tieghu kienu mitlubin jaghmlu inventarju ta' l-affarijiet li kienu jinstabu fil-fabbrika. **Dana sar fid-9 ta' Lulju, 1998, (allura l-gurnata ta' l-ezekuzzjoni ta' l-ordni)**. Jghid ukoll li meta wasslu fuq il-post dan gia kien miftuh. Presenta ukoll lista ta' oggetti li ttiehdu mis-socjeta' Harrison and Co. Ltd dak il-hin taht il-firma ta' certa Stephanie Avellino ghal istess socjeta'[28] dana fuq insistenza tal-konsulent legali tas-socjeta' konvenuta[29]. Presenta ukoll lista ta' oggetti li tnehhew u ttiehdu mill- impjegati tal-Public Works[30]. Dawn z-zewg listi annessi mad-dokument HC1 jghatu stampa fil-qosor ta' dak li okkorra waqt li kien qed isir l-inventarju imsemmi[31].

Jghid l-istess xhud li darba li dahlu fil-fond in kwistjoni gia kien hemm rappresentanti tas-socjeta' imsemmija Harrison & Co. li hadu xi affarijiet li qalu li kienu taghhom. Ikkonferma li kif jidher mid-dokumenti gia imsemmija illi ir-rimanenti oggetti gew mehuda mill-Public Works biex fi kliemu *" iqeghduhom x'imkien"*.[32] Pero ma kienx jaf fejn kien se isir dan.

[25] Tat-2 ta' Marzu, 2012 fol 101
[26] Fol 99-100
[27] Fol 87.
[28] Fol 91
[29] Vide dok HC1 fol 89
[30] Fol 90
[31] Fol 89.
[32] Fol 82

Da parti tieghu **Ronald Galea**[33] ikkonferma il-kontenut ta' dok HC1. Ikkonferma li l-premises in kwistjoni instabu miftuhin.

Bhala provi dokumentarji l-konvenut ghalhekk ippresenta Dok A, kopja legali tal-mandat ta' qbid 831/98NS[34] u Dok HC1 (l-inventarju ta' l-oggetti mnehhija mill-fond zgumbrat[35]) .

Rat ukoll in-nota konguntiva tal-partijiet fejn gie minnhom dikjarat li ghal fini ta' taxxa, il-valur ghal fini ta' likwidazzjoni huwa ta' € 41,956.98[36].

Maghluqa l-provi l-partijiet ghadddew biex jippresentaw in-noti ta' sottomissjonijiet taghhom[37]. Ghalkemm tali noti kienu intizi biex ikopru l-ewwel eccezzzjoni, tant kienu ezawrijenti li fil-fatt wara s-sentenza ta' l-Appell dwar l-istess eccezzjoni[38], talbu lil din il-Qorti biex tghaddi ghas-sentenza fuq il-provi li kien hemm u a bazi ta' dak minnhom gia espost fin-noti taghhom[39].

Ikkunsidrat:

L-ewwel eccezzjoni mressqa mis-socjeta' konvenuta tirrigwarda l-applikabilta' ta' l-artikolu 460 tal-Kap 12 fil-konfront tas-socjeta' konvenuta.

Illi din l-eccezzjoni gia giet trattata mill-Qorti ta' l-Appell wara sentenza preliminari ta' din il-Qorti kif diversament preseduta. Senjatament intqal;

[33] Fol 83
[34] Fol 10,
[35] Fol 84
[36] Fol 142
[37] Fol 102 u 122
[38] Datata 25/11/2016
[39] Fol 143 u fol

"Is-soċjeta` konvenuta, hu veru, qegħdha taqdi funzjonijiet pubbliċi, in kwantu xogħolha hu li tamministra ż-żoni industrijali proprjeta` tal-gvern, u tista' wkoll tikkwalifika bħala "awtorita` pubblika" għall-fini tal-Artikolu 469A tal-Kap. 12 tal-Liġijiet ta' Malta. Jibqa' l-fatt, pero`, li l-Artikolu 460 ma jużax il-frażi "awtorita` pubblika" u ma jirrizultax li l-applikazzjoni ta' dan il-privileġġ ġie estiż espressament għas-soċjeta` konvenuta.

Kwindi, l-aggravju prinċipali qed jiġi milqugħ u qed jiġi dikjarat li l-Artikolu 460 tal-Kap. 12 ma japplikax għas-soċjeta` konvenuta."

Konsegwentement ghalhekk l-ewwel eccezzjoni mressqa giet michuda.

It-tieni eccezzjoni mressqa hija dwar in-nulltia' tar-rikors guramentat in kwantu l-azzjoni attrici mhux wahda cara. Fin-nota ta' sottomissjonijiet tas-socjeta' attrici[40] din l-eccezzjoni giet indirizzata billi inghad li l-istess eccezzjoni setghet tigi ezaminata flimkien mat-tielet, raba' u hames eccezzjonijiet. Din hija l-istess linja difenzjonali adottatata fin-nota ta' sottomissjonijiet tas-socjeta' konvenuta[41].

Ma dana kollu hija l-fehma ta' din il-Qorti li fil-fatt ghandha titratta mat-tieni u r-raba' eccezzjoni f'daqqa in kwantu dawna jolqtu direttament in-natura ta' l-azzjoni attrici. Pero qabel dan facilment wiehed jista jiddisponi mit-**tielet eccezzjoni** li tressaq id-difiza li qatt ma gew elevati ebda oggett mill-poter ta' l-attur in virtu' ta' mandat ta' qbid. In vista tal-korrezzjoni awtorizzata minn din il-Qorti kif diversament preseduta fir-rikors promotur u s-sostituzzjoni tal-kliem referenti ghal dan l-att ezekuttiv b'dak ta' mandat ta' zgumbrament, liema korrezzjoni giet awtorizzata ai terminu ta' l-artikolu 175 tal-Kap 12 tal-Ligijiet

---

[40] Fol 102
[41] Fol 122

ta' Malta, **hu meqjus li din l-eccezzjoni kienet gusta fit-terminu li nghatat u qeghda tigi milqugha**. B'dan li jibqa inpregudikat kull azzjoni lis-socjeta' konvenuta jista jkollha fir-rigward tad-digriet imsemmi.

<u>It-tieni u r-raba' eccezzjoni</u>

Illi kif ben tajjeb dejjem inghad l-azzjoni promossa mill-attur hija desumibbli kemm mill-istess att promotur, illum ir-rikors guramentat, kif ukoll mill-andament ta' l-azzjoni innfisha tul il-proceduri. Mill-qari tar-rikors guramentat wara li dan gie korrett[42] jidher li l-ilment primarju ta' l-attur mhux daqstant il-fatt li gie mahrug fil-konfront tieghu mandat ta' zgumbrament daqs kemm u aktar talli minn tali ezekuzzjoni li saret **ad insaputa tieghu**[43] huwa spicca svestit minn hwejjgu, kif jidhru fuq il-lista Dok A minnu presentata, u qieghed jinterpella r-ritorn taghhom jew li jigi mhallas somma ekwivalenti ghal valur taghhom. Gia mill-qari tar-rikors promotur il-Qorti tqies li hawn mhux qed jigi attakkat il-hrug ta' evizzjoni innifsha imma l-effett taghha in kwantu b'dak li okkorra svesta lil attur mill-patrimonju tieghu. Ta' rilevanza ukoll illi l-attur innifsu fin-nota ta' sottomissjonijiet tieghu indika f'dan l-istadju tardiv li l-azzjoni minnu proposta cioe li qieghed jitlob *"ir-ritorn tal-oggetti li kienu jinsabu fil-fond propjeta' tas-socjeta' konvenuta,"* [44]. Fil-fatt l-attur jibbaza t-talba tieghu fuq dik ta' danni kkagunati u jqies lis-socjeta' konvenuta bhala depositarja ta' l-oggetti mnehhija mill-fond zgumbrat.

Ikkunsidrat ulterjorment:

Ili l-attur innifsu jilmenta li l-*eviction order* mahruga kontrih giet esegwita ad insaputa tieghu waqt trattazzjonijiet li kienu ghaddejjin mas-socjeta' konvenuta.

[42] Ghalkemm din il-korezzjoni mhux riflessa fl-atti innifishom.
[43] Enfasi ta' din il-Qorti
[44] Fol 110

Jammetti li kien ben notifikat b'dina l-ordni ta' evizzjoni u li anke kellu it-terminu ta' erba' t'ijiem biex jevakwa l-istess sit mill-effetti mobbli appartenenti lilu. **Minn imkien kemm mir-rikors guramentat u anqas mill-provi mressqa ma hemm hjiel li l-attur qieghed b'xi mod jikkontesta l-legalita' ta' tali ordni mahruga kontrih. Tant iehor ma jilmentax fuq xi irregolarita' jew abbuz ta' poter li seta' sar fil-konfront tieghu sa fejn jirrigwarda l-hrug ta' l-ordni msemmija**.

Is-sentenza tal-Qorti ta' l-Appell surriferita li ddecidiet dwar l-eccezzjoni preliminari rigwardanti l-artikolu 460 tal-Kap 12 taghmel referenza ghal decizjoni ohra fl-ismijiet **Is-socjeta' Euro Chemie Products Limited vs Malta Industrial Parks Limited**, deciza fl-20 ta' Frar, 2013[45]. Din ta' l-ahhar taghti stampa cara ta' dak li hu ghemil amministrattiv sugget ghal stharrig gudizzjarju. Senjatament dan il-gudizzju jqies l-applikazzjoni ta' l-artikolu 469A ghas-socjeta konvenuta odjerna. Hawn ukoll si tratta ta' Ordni ta' Zgumbrament ezegwita, pero gia mill-qari tal-premessi fic-citazzjoni huwa car li hawn si tratta ta' stharrig gudizzjarju *par exellance*, tant li l-pern tal-kawza huwa propju attakk ta' l-ghemil amministrattiv tas-socjeta' konvenuta.

F'dan ir-rigward senjatament inghad hekk f'din id-decizjoni;

"Illi l-artikolu 469A tal-Kodiċi tal-Organiżżazzjoni u Proċedura Ċivili jagħti s-setgħa lil din il-Qorti li tistħarreġ is-siwi ta' għamil amministrativ jew li ssib li għamil bħal dak ma jkunx jiswa, jkun null jew bla effett, kull meta l-imsemmi għamil jew (a) ikun jikser il-Kostituzzjoni, jew billi (b) jkun ultra vires, billi jew (i) jitwettaq minn awtorita' li ma jkollhiex is-setgħa li twettaq għamil bħal dak, jew (ii) meta l-awtorita', minkejja li kellha s-setgħa, tonqos li twettaqha billi tħares il-prinċipji tal-ħaqq naturali jew ħtiġiet mandatorji fit-twettiq tad-

[45] Citaz. Nru. 1006/2006 JRM

deċiżjoni jew fid-deliberazzjonijiet magħmula qabel dak it-teħid, jew (iii) jikkostitwixxi abbuż tas-setgħa billi jsir għal għanijiet mhux xierqa jew taħt konsiderazzjonijiet irrilevanti, jew (iv) meta l-għamil imur mod ieħor kontra l-liġi. Ma hemm l-ebda dubju li l-Ordni ta' Żgumbrament maħruġ kontra ECP huwa għamil amministrativ li għalih jgħoddu d-dispożizzjonijiet tal-imsemmi artikolu, u kif ingħad fis-sentenza preliminari u għar-raġunijiet hemm imsemmija, MIP għandha titqies bħala l-awtorita' pubblika li waslet għat-teħid tad-deċiżjoni u għat-talba biex jinħareġ l-Ordni tal-Iżgumbrament. Mill-mod kif inhi mfassla l-azzjoni attriċi, mbagħad, u mis-sottomissjonijiet imressqin minnha f'għeluq il-kawża, jidher li ECP tibni l-każ tagħha kemm fuq id-dispożizzjonijiet tal-artikolu 469A(1)(a) u kif ukoll dawk tal-artikolu 469A(1)(b)(ii) u (iii);

Illi m'għandu jkun hemm l-ebda dubju li MIP kellha s-setgħa mil-liġi li tamministra l-bini li minnu talbet li ECP toħroġ fl-Ordni kontestat minn din.

Minħabba li l-Ordni nħareġ ukoll bis-saħħa ta' liġi, lanqas ma hemm dubju dwar il-"legalita'" tal-Ordni. Dak li l-Qorti trid tqis huwa l-mod kif l-Ordni nħareġ u jekk seħħitx xi ħaġa li biha ttwettiq ta' dak l-Ordni jew mar lil hinn mis-setgħat mogħtija jew ma sarx sewwa. Kif ingħad drabi oħra, taħt it-tifsira ta' twettiq ta' setgħat b'mod "ultra vires", taqa' wkoll it-twettiq ta' setgħat b'mod ħażin, b'mod partikolari bi ksur tal-prinċipji tal-ħaqq naturali;

Illi meta l-Qorti tintalab biex tistħarreġ għamil amministrattiv trid tara li dak l-għamil ikun twettaq sewwa. B'dan wieħed jifhem li (a) l-għamil ikun sar taħt jew bis-saħħa ta' liġi, (b) minn persuna jew awtorita' li tkun tingħatatilha dik is-setgħa bil-liġi, u (ċ) ***li hi u twettaq tali setgħa dik il-persuna jew dik l-awtorita' tkun inqdiet biha b'mod li ma tużahiex ħażin jew għal għanijiet mhux xierqa. Fejn it-twettiq ta' xi setgħa jġib miegħu l-użu ta' diskrezzjoni, l-***

liġi trid ukoll li dik id-diskrezzjoni tissejjes fuq kunsiderazzjonijiet rilevanti b'ħarsien tar-regoli ta' ġustizzja naturali;[46]

Illi jibqa' wkoll il-fatt li meta Qorti tintalab tistħarreġ għamil amministrativ, hija tista' u għandha tgħarbel kif l-awtorita' pubblika tkun eżerċitat id-diskrezzjoni tagħha u ta' xiex tkun ħadet kunsiderazzjoni f'dak l-eżerċizzju. Iżda l-Qorti ma għandha qatt tissostitwixxi b'tagħha ddiskrezzjoni li hija bil-liġi mħollija f'idejn dik l-awtorita' u wisq anqas tgħaddi biex hija stess tieħu deċiżjoni li, bil-liġi, tkun tmiss lil dik l-awtorita' mogħnija bis-setgħa meħtieġa. U għalhekk, sakemm dan l-eżerċizzju jibqa' wieħed "ta' kassazzjoni", l-Qorti ma tindaħalx dwar jekk id-deċiżjoni jew l-għamil imwettaq ikunx wieħed sostantivament korrett, sakemm ikun formalment raġonevoli u jaqa' fil-limiti tas-setgħat mogħtija lil dik l-awtorita' li tkun wettqet l-istess ghamil;"

Premess dana l-Qorti tislet li l-vera ilment tar-rikorrenti/ attur huwa l-fatt illi waqt li hu kien fi trattattivi mas-socjeta' konvenuta, bil-hsieb li se jinstab fi kliemu arrangament[47], gia konsapevoli li kellu mdendla fuq rasu l-*Compulsory eviction order*, dina l-ordni giet esegwita minghajr il-konoxxenza tieghu. Tant li jixhed u f'ebda punt ma gie kontradett, illi huwa sar jaf b'din l-ezekuzzjoni f'wahda minn dawn il-laqghat. Jghid ukoll li talab ghal lista ta' l-oggetti mnehhija u mehuda mill-fond, u f'dan ukoll mhux kontradett, u li dina ma gietx moghtija lilu. Daqstant iehor mhux kontradett li hu ma kienx jaf li xi effetti mnehhija waqt l-ezekuzzjoni ta' l-evizzjoni gew mehuda mill-Public Works. Il-konsegwenza ta' dan kien ukoll li s-sit gie evakwat mill-effetti mobbli appartenenti lill-attur li anke thallew jittiehdu minn socjeta' estranea ghal dawk il-proceduri. Fuq l-istess binarju jistona l-fatt illi l-istess ufficcjal inkarigat mis-socjeta' konvenuta biex jirredigi l-inventarju waqt l-evizzjoni, Herbert Caruana,

---

[46] Enfasi ta' din il-Qorti.
[47] Affidavit tieghu.

xehed li meta wasal hu fuq il-post il-fabbrika kienet gia miftuha u gewwa sab rappresentanti tas-socjeta' Harrison & Co. Ltd.

Illi ghalhekk u ghalkemm verament ir-rikors seta kien aktar car u aktar felici bil-mod kif gie redatt pero ma tqies li ma hemm ebda nullita' kif gie eccepiet ghax jidher li huwa il-mod kif giet ezegwita l-ordni ta' evizzjoni li hija in kontestazzjoni bid-danni konsegwenti. Kif jirrizulta mid-decizjoni appena riferuta **Euro Chemie Products vs M.I.P** anke t-twettiq ta' ordni ta' zgumbrament jaqa taht il-kappa ta' stharrig gudizzjarju. **Konsegwentement tichad it-tieni eccezzjoni**.

Ir-raba ecezzjoni hija li l-azzjoni hija preskritta ai terminu ta' l-artikolu 496A(3) tal-Kap 12.

Fin-nota ta' sottomissjonijiet taghha s-socjeta' konvenuta taccetta u tghid illi "*..aktar minn preskrizzjoni, l-Art. 469A(3) tal-Kap 12 jipprovdi espressament ghal terminu ta' dekadenza.*"[48]

Din l-istess eccezzjoni nghatat fil-kawza fl-ismijiet **H.P.Cole Limited vs Malta Industrial Parks**[49]:

"Gialadarba l-konvenuta hadet post tal-Korporazzjoni ghal Zvilupp ta' Malta bhala l-awtorita kompetenti, il-qorti tifhem li b'applikazzjoni tal-Artikolu 2 tal-Kap. 169, ghall-konvenuta japplika l-Artikolu 469A tal-Kap. 12. Il-Qorti taqbel ma dak li qalet din il-qorti (Imhallef Joseph R. Micallef) fil-kawza ***is-socjeta Euro Chemie Products Limited vs Malta Industrial Parks Limited et*** *deciza fid-29 ta' Settembru 2009 li din tikkwalifika bhala awtorita pubblika. L-ordni*

[48] Fol 130.
[49] Citazzjoni Nru.547/2008 deciza fit-28 ta'Marzu, 2012, li ghalkemm giet appellata, l-appell gie dikjarat irritu u null; Appell Civili 547/2008/1- 31/01/2014

ta' evizjoni hu att amministrattiv u bhala tali r-rimedju hu dak ghal stharrig tal-ghemil skond l-Artikolu 469A tal-Kap. 12.

Fil-fehma tal-qorti l-hrug tal-ordni ta' zgumbrament jikkwalifika bhala att amministrattiv u jista jigi mpunjat f'kaz li jkun hareg kontra l-ligi bl-azzjoni kontemplata fl-Artikolu 469A tal-Kap. 12. Ghalkemm fir-rikors guramentat l-attrici ma ghamlitx riferenza ghall-imsemmi provvediment, ir-realta hi li permezz ta' din l-azzjoni qeghda titlob l-istharrig tal-att amministrattiv cjoe' l-hrug ta' avviz ta' zgumbrament mahrug bis-sahha tal-Kap. 169 u l-Kap. 228 tal-Ligijiet ta' Malta. Hu taht dan il-provvediment li din il-qorti ghandha gurisdizzjoni sabiex tissindika l-ordni ta' zgumbrament li harget il-konvenuta. Fin-nota ta' sottomissjonijiet li pprezentat l-attrici fil-15 ta' Marzu 2012, ma kkontestatx li f'dan il-kaz japplika l-imsemmi provvediment.

Azzjoni taht l-Artikolu 469A tal-Kap. 12 ghandha ssir fi zmien sitt (6) mill-ordni jew minn meta l-persuna ssir taf bl-ordni. Dan hu terminu perentorju (dekadenza) u m'ghandu x'jaqsam xejn mal-preskrizzjoni (ara per ezempju sentenza tal-Qorti tal-Appell fil-kawza **Roberto Zamboni nomine vs Direttur tal-Kuntratti** *tal-31 ta' Mejju 2002). Il-fatt li l-konvenuta pprezentat rikonvenzjoni, fejn fost'affarijiet ohra qeghda titlob dikjarazzjoni li l-ordni ta' evizjoni hi valida, ma jfissirx li rrinunzjat ghat-tielet eccezzjoni. Rinunzja tapplika fil-kaz ta' preskrizzjoni fejn konvenut ikun irrikonoxxa li hu debitur tal-kreditur, u li jwassal biex it-terminu preskrittiv li jkun iddekorra jerga' tibda jghaddi. Il-qorti ma tarax x'kienet l-utilita ghall-konvenuta li taghmel l-ewwel zewg talbiet fir-rikonvenzjoni, meta fl-eccezzjonijiet irribbattiet t-tezi tal-attrici li hemm kirja u li l-ordni mhux validu. Madankollu fil-fehma tal-qorti dan il-fatt ma jistax ighinu biex jigu salvati t-talbiet attrici.*

F'dan il-kaz m'hemmx dubju li s-sitt xhur ghaddew, kemm mid-data tal-ordni (20 ta' Lulju 2006) kif ukoll minn meta l-attrici saret taf bl-ordni. ***Ghallinqas*** *fis-16 ta' Marzu 2007 l-attrici kienet taf bl-imsemmi ordni ta' evizjoni, tant li dakinhar ipprezentat rikors ghall-hrug ta' mandat ta' inibizzjoni biex l-ordni ma titwettaqx. Gialadarba ghadda dan iz-zmien, l-attrici tilfet il-jedd li tikkontesta l-validita ta' l-ordni ta' evizjoni. Ghalhekk l-ordni ta' zgumbrament hemm ser tibqa' bil-konsegwenzi kollha li ggib maghha b'applikazzjoni tal-provvedimenti tal-ligi, fosthom l-izgumbrament."*

Kif inghad fl-Appell Civili fl-ismijiet **Michael Mizzi vs L-Awotorita' tat-Turizmu et**. deciza fl-10 ta' Novembru, 2008[50]:

"Illi m'hemmx dubbju illi l-kawża odjerna hija waħda li tattakka għemil amministrattiv taħt l-artikolu 469A tal-kap.12, u dan jammettieh l-istess attur fin-nota ta' l-Osservazzjonijiet tiegħu. Huwa jissottometti fl-istess nota illi fil-każ tiegħu dan il-perijodu li fih kellu jintavola l-kawża tiegħu, kellu jibqa' sospiż pendenti l-eżitu tal-proċeduri kriminali li ġew istitwiti fil-konfront tiegħu, in segwitu għall-Avviż ta' Infurzar, mertu tal-kawża preżenti, illi l-Awtorita` konvenuta kienet ħarġet kontra tiegħu.

"Il-Qrati tagħna ġia` kellhom diversi okkażżjonijiet jiddikjaraw ruħhom dwar meta kellu jibda jgħodd it-terminu għall-preżentata ta' kawża simili. Hekk insibu jingħad b'mod mill-aktar inekwivoku illi :

"”*Skond l-Artikolu 469A tal-Kap.12, kawża biex twaqqa' għemil amministrattiv taħt il-paragrafu (b) ta' dan l-artikolu, ċioe` meta l-għemil amministrattiv ikun ultra vires għal xi raġuni msemmija fis-subartikolu (i sa iv) għandha ssir fi*

[50] Appell Civili nru. 52/2004/1

żmien sitt xhur minn meta min ikollu interess isir jaf jew seta' jsir jaf, skond liema jiġi l-ewwel, b'dak l-għemil ...

Fin-nota ta' sottomissjonijiet tiegħu, l-attur jikkontendi li l-perijodu ta' Dekadenza għandu jibda jiddekorri mis-16 ta' April 1998 u ċioe` mid-data tal-ittra mibgħuta lill-konsulent legali tiegħu mill-konvenut fejn huwa ġie għall-ewwel darba nfurmat uffiċjalment u bil-miktub dwar l-ordni jew direttiva li qed jilmenta minnha ... Fi kwalunkwe każ, il-Qorti jidhrilha li l-Artikolu 469A (3) huwa ċar meta jgħid li l-perijodu ta' sitt xhur jibda jiddekorri mid-data meta l-attur isir jaf jew seta' jsir jaf bl-ordni amministrattiva li jkun qed jilmenta minnha. Dan l-artikolu ma jsemmi xejn dwar il-mod li fih l-attur għandu jsir jaf . Kieku l-leġislatur kellu intenzjoni li dan il-perijodu ta' sitt xhur jibda jiddekorri biss minn meta l-persuna li tiġi milquta b'ordni amministrattiva tiġi nfurmata b'mod uffiċjali u bil-miktub, ċertament li dan kien jiġi indikat fl-artikolu in eżami. Il-liġi ssemmi biss li dan il-perijodu ta' dekadenza jibda jgħodd minn meta l-attur isir jaf jew seta' jsir jaf u xejn aktar."[51]

"Hekk ukoll ingħad illi:

""'*Dan ifisser li tali terminu ma jiġix interrott jew sospiż bħalma jseħħ fil-każ ta' terminu ta' preskrizzjoni.*"[52]

Illi jirrizulta car u inkontestat li hemm differenza cara u netta bejn il-kuncett ta' dekadenza u dak ta' preskrizzjoni. Dan zgur mhux in kontestazzjoni tant li anke l-istess socjeta' konvenuta ippuntwalizzat dan fin-nota ta' osservazzjonijiet taghha. Daqstant huwa saput li l-eccezzjonijiet ma jitressqux fin-nota ta' sottomissjonijiet. Bla dubju ta' xejn minn dak espost fil-gurisprudenza appena citata l-azzjoni attrici hija pererenta skont l-artikolu 496A(3) tal-Kap 12 kemm

---

[51] Prim'Awla: Dennis Tanti vs Ministru ghall-iIzvillup Socjali et: 27.6.2003 ara ukoll "Dentist Gerard Zammit vs Awtorita' tal-Ipjannar (P.A. 2.2.2000); Appell; Roberto Zamboni noe. vs Direttur tal-Kuntratti et; 31.5.2002
[52] Prim'Awla: Edward Paul Tanti vs Segretarju Amministratativ-Ufficcju tal-Prim Ministru: 27.9.2002.

mid-data minn meta inharget l-ordni u wkoll mid-data li giet esegwita u l-attur sar jaf b'dan, stante li l-attur jghid li sar jaf bl-ezekuzzjoni waqt it-tahdidiet li kellu mas-socjeta' konvenuta wara l-hrug ta' l-*eviction order*. L-evizzjoni saret fis-sena 1998 mentri l-kawza giet intavolata fis-sena 2017. L-artikolu invokat carament jitkellem fuq perjodu ta' dekadenza a differenza minn wiehed preskrittiv. **Pero nonostante l-lapsus fl-iskritt ta' l-eccezzjoni in ezami, tqies l-azzjoni hekk perenta taht dan l-artikolu u tilqa din r-raba' l-eccezzjoni gialadarba l-artikolu tal-ligi imsemmi huwa wiehed korrett.**

Il-hames u s-sitt eccezzjoni.

Il-Qorti se tghaddi biex tezamina dawn iz-zewg eccezzjonijiet biss u unikament ghal kompletezza ghax fi kwalunkwe kaz l-azzjoni hija perenta.

L-attur sostna li l-azzjoni minnu proposta hija r-ritorn ta' l-oggetti tieghu mnehhija mill-fond zgumbrat jew fin-nuqqas il-hlas tal-valur taghhom. Fin-nota ta' sottomissjonijiet jipproponi illi s-socjeta' konvenuta assumiet il-funzjoni jew ahjar ghandha tigi meqjusa bhala depositarja ta' l-oggetti tieghu u konsegwentement fin-nuqqas tar-ritorn taghhom tigi kkundannata thallas id-danni ghalihom.

Gie dikjarat mis-socjeta' konvenuta[53] illi l-attur precedentement gie mharrek ghal kanonizazzjoni ta' kumpens ghall-okkupazzjoni tal-fond li minnu gie zgumbrat. Gie dikjarat ukoll illi ghalkemm l-MDC kienet ottjeniet mandat ta' qbid kontra l-istess attur[54] qatt ma gie elevat xejn mill-poter ta' l-istess attur.

---

[53] Dikjarazzjoni man-nota ta' eccezzjonijiet fol 7
[54] Dok A fol 11

Darba li s-socjeta' attrici ghazlet li tqies lis-socjeta' konvenuta bhala depositarja ta' hwejjigha l-Qorti se tghaddi biex tezamina l-azzjoni ta' danni ukoll minn dan l-aspett. Il-Qrati taghna taw stampa cara tal-kuntratt ta' deposit u dik li hija meqjusa bhala responsabilta' ta' depositarju.

Fil-kawza fl-ismijiet **Rev. Vincenzo Borg v. Giuseppe Caruana et.**, deciza mill-Prim Awla tal-Qorti Civili fil-5 ta' Ottubru 1950, fejn il-Qorti kienet qed taghmel distinzjoni bejn il-kuntratt ta' depositu u dak ta' mandat intqal b'referenza ghall-awturi **Baudry-Lacantinerie u Pothier** u senjatament ghal kuncett ta' depositu gie citat s-segwenti:

"***il depositario conserva semplicemente gli oggetti che gli sono affidati***, *mentre il mandatario li usa nell'interesse del mandante e in conformità alle istruzioni dal medesimo ricevute –* ***Baudry-Lacantinerie, Del Mandato, para. 404***."
Kompliet ukoll telabora li sabiex jezisti depozitu:- "*fa d'uopo che lo scopo principale della tradizione sia unicamente che quegli cui vien fatta la tradizione s'incarichi della custodia di essa. Questo scopo forma il carattere essenziale del contratto di deposito, che lo distingue dagli altri contratti –* **Pothier, Del Deposito Cap. 1, para 9".**

Dwar l-obbligi tad-depositarju fil-kawza fl-ismijiet **Bryan Ellul Sullivan vs Direttur Generali Qrati ta' Malta**[55] intqal;

L-Artikolu 1899 tal-Kodici Civili (Kap. 16 tal-Ligijiet ta' Malta) jipprovdi illi:-
"Id-depositarju ghandu, fil-kustodja tal-haga taht depositu, jiehu hsieb daqs kemm jiehu fil-kustodja ta' hwejgu"..
Illi ta' rilevanza huma wkoll id-dispozizzjonijiet tas-subincizi (a) u (c) tal-artikolu 1900 li jipprovdu s-segwenti:

[55] Appell Civili 25/2010/2GC 10 TA' Jannar, 2014.

"(1) Id-dispozizzjonijiet ta' l-ahhar artikolu qabel dan ghandhom jigu applikati b'mod aktar sever:

(a) meta d-depositarju jkun offra ruhu huwa nniffsu sabiex jiehu lura d-depositu;

(c) meta d-depositu jkun sar biss fl-interess tad-depositarju.

(2) F'kull wiehed mill-kazijiet imsemmijin fil-paragrafi (a), (b) u (c) tas-subartikolu (1) ta' dan l-artikolu, jghoddu ddispozizzjonijiet tas-subartikolu (1) ta' l-artikolu 1132;

......".

Illi l-Artikolu 1132 tal-Kodici Civili jipprovdi hekk:

"(1) Bla hsara ta' kull dispozizzjoni ohra ta' dan il-Kodici dwar id-depositi, id-diligenza li wiehed ghandu juza fl-ezekuzzjoni ta' kull obbligazzjoni, sew jekk din ikollha bi hsieb il-gid biss ta' wahda mill-partijiet sew jekk tal-parti l-wahda u l-ohra, hija, f'kull kaz, dik ta' missier tajjeb tal-familja, kif hemm provdut fl-artikolu 1032".

Illi l-Artikolu 1904 jipprovdi s-sewgenti:-

"(1) Id-depositarju ghandu jrodd dik il-haga stess li jkun ircieva, fl-istat li din tkun tinsab fiz-zmien tar-radd.

(2) It-tgharriq li jsir fil-haga minghajr htija tad-depositarju jbaghtih id-depositant".

[…………………………..]

Illi m'hemmx dubju li galadarba l-oggetti gew depositati ghand il-konvenut, huwa kellu l-obbligu li jiehu hsiebhom b'dan li jroddhom lura meta hekk mitlub,

u jekk dawn ma jkunux aktar disponibbli ghandu jaghmel tajjeb ghan-nuqqas taghhom. Ovvjament dan ma sarx f'din il -kawza.

*Illi fil-kawza fl-ismijiet "***Dimech vs Kummissarju tal-Pulizija***", deciza mill-Qorti ta' l-Appell fid-29 ta' April 1996, intqal illi "Ir-responsabbilta' ta' depositarju hija dik ta' bonus paterfamilias u huwa ghandu l-obbligu li jipprova li ma setax jevita t-telf tal-oggetti hekk lilu konsenjati, u fin-nuqqas iwiegeb ghad-danni"*

Illi fil-kawza fl-ismijiet **"Mary Hall vs Emmanuel Xuereb"***, deciza mill-Prim' Awla tal-Qorti Civili fis-27 ta' Marzu 1946, il-Qorti nnotat illi d-depositarju, anki b'titolu gratuwit, ghandu juza fil-kustodja tal-haga l-istess diligenza li juza fil-kustodja ta' hwejgu. In konferma ta' dak stabbilit mill-Kodici Civili, hija qalet ukoll li d-depositarju ghandu jrodd il-haga lil min fdahielu fl-istess stat li kienet giet konsenjata lilu. Konsegwentement id-depositarju li jonqos minn dawn l-obbligi huwa responsabbli ghad-danni lejn id-depositant.*

Illi r-responsabbilta' ta' depositarju hija dik ta' bonus paterfamilias u huwa ghandu l-obbligu li jipprova li ma setax jevita t-telf tal-oggetti hekk lilu konsenjati, w fin-nuqqas iwiegeb ghad-danni.

*Illi in effetti fil-kawza fl-ismijiet "***Maria Camilleri vs Duminku Attard***" (P.A. (JSP) 2 ta' April 1992) inghad illi:-*

"Huwa provvdut fil-ligi li min jircievi d-depositu ghandu juza l-istess diligenza fuq il-haga depositata qisha kienet tieghu, jigifieri juza d-diligenza li jirrizerva ghall-hwejjeg tieghu... Ghaldaqstant l-attur nomine bhala depositarju kellu juza d-diligenza ta' 'buon padre di famiglia' (Pietro Contini vs Giorgio Zammit (Vol. XXIX. P I. 1422)".

*"Id-depositarju huwa obbligat juza, fil-kustodja ta' l-oggetti depositati ghandu, l-istess diligenza li huwa juza fil-kustodja ta' hwejgu, u huwa obbligat irodd dawk l-oggetti biss lil min ikun iddepositahom ghandu jew lill-persuna illi f'isimha jkun sar id-depositu jew lil min ikun inkarigat biex jircevihom. Id-depositarju li jonqos minn dawn id-dmirijiet huwa responsabbli tat-telf jew hsara li dan in-nuqqas igib lis-sid tal-haga depositata jew lil min ikun iddepositaha" (Vol. XXIX. P I. 1244). (ara wkoll "***Reginald Micallef et nomine vs Godwin Abela et nomine***" – A.K. 16 ta' Marzu 1992)."*

Inghad illi *" Fil-kaz in ezami pero ma jikkonkorux l-elementi essenzjali biex jiffigura l-kuntratt ta' depositu ut sic. Biex ikun hemm din il-figura guridika 'irid ikun hemm il-konsenja ta' l-oggett mid-depositarju u jinhtieg li dan jircievi dan l-oggett u jobbliga ruhu li jikkustodih gratuwitament u jikkonsenjah in natura fuq semplici rikjesta lil min huwa intitolat jirtirah minn ghandu ghaliex id-depositu huwa kuntratt reali li jigi perfezzjonat bi tradizzjoni tal-haga l-oggett tad-depositu. Meta ma jokkorrux dawn l-elementi ma hemmx depozitu u l-persuna li ghandha jigi pretiz li gie depositat l-oggett ma hiex responsabbli ghad-danni jekk dan l-oggett jigi nieqes mill-post fejn hallih sidu."* **(Vol.XXXVII.ii.718).**

Ukoll li "*id-depositu volontarju jsir bil-kunsens ta' minn jaghmel id-depositu u ta' minn jircevih. Fil-gurisprudenza u d-duttrina huwa ritenut li l-kunsens huwa mehtieg anke ghad-depositu necessarju ghaliex anke dan huwa propjament kuntratt ghalkemm il-kagun tieghu tkun necessita' fatali…."* **(Vol. XXXII, P.I, p 188)**

Fid-dawl tal-gurisprudenza u d-duttrina suesposta din il-Qorti ma tistax tifhem kif jista jigi meqjus illi l-oggetti misjuba fil-fond zgumbrat kellhom u

ghandhom jitqiesu li ghaddew ghand is-socjeta' konvenuta taht titolu ta' depositu u kif assumiet l-obbligi spjegati ghalihom. Taht il-ligi nostrali depositu huwa volontarju jew necessarju[56]. Hawn ma jiffigurawx l-elementi stipulati fil-ligi fejn jirrigwarda depositu volontarju mahsuba taht l-artikolu 1896 u dak necessarju mahsub fl-artikolu 1920 ilkoll tal-Kap 16.

Jibda biex jinghad illi fuq bazi ta' probabbilta' l-oggeti elenkati mill-attur bhala fornitura tal-fabbrika huma accettati mill-Qorti bhala ezistenti, li kienu fil-pussess tieghu u li kien propjetarju taghhom. Ingabu xhieda li jsahhu dan. Jirrizulta ukoll illi l-attur waqaf jipproduci xoghol ta' tape u kolla wara li gie zgumbrat u zvestit mill-forniment tal-fabbrika u makkinarju relattiv. Anke l-listi presentati minn Herbert Caruana xhud tas-socjeta' konvenuta jghinu it-tezi ta' l-attur. **Ghalhekk tqies li anke il-hames eccezzjoni ma treggix.**

Pero kull ma tnehha mill-fond zgumbrat ma tnehha qatt taht ebda obbligu tad-depositarju inkombenti fuq is-socjeta' konvenuta. Din ma assumiet ebda responsabbilta' tali ta' dak hemm misjub. L-unika interess li hi kellha kien ir-ripresa libera ta' sit kummercjali li kien ghand l-attur b'mera okkupazzjoni. Xejn aktar.

Kif lilha permess mill-ligi harget il-**Compulsory Eviction Order**[57] u tat zmien ta' erba' t'ijiem lill-attur biex jizgombra l-fond. Id-dicitura ta' l-istess ordni ma thalli ebda dubbju dwar dan *" ..four days notice from service to evict….and remove all movable effects belonging to you"* Il-kliem *evict* u *remove* ma jirrispekkjaw ebda obbligu ta' depositarju!

[56] Art. 1895 kap 16
[57] Dok PL1 fol 19.

Kif xehed l-attur din l-ordni giet infurzata fid-9 ta' Lulju, 1998, ghalhekk ftit xhur wara l-hrug taghha pero oltre l-erba' t'ijiem fiha stipulati biex l-attur jaderixxi ma l-istess[58].

Anke jekk il-Qorti temmen illi bejn l-attur u socjeta' konvenuta kienu ghaddejjin laqghat biex fi kliem l-attur huwa jinghata post alternattiv, dan ma seta qatt iffisser li s-socjeta' konvenuta kienet irrinunzjat, jekk qatt setghet, ghal ripresa tal-fond kummercjali. Fi kliem iehor l-attur qatt ma ressaq xi prova lis-socjeta' konvenuta kienet b'xi mod intrabtet mieghu li ma tesegwix l-ordni. Anzi jghid li kellu impressjoni li kien se jintlahaq kompromess: impressjoni tieghu biss din. Kien jispetta lilu u lilu biss li entro t-terminu lilu koncess bil-ligi, u li tant iggebbed b'dawn it-trattattivi, li jassigura li hwejjgu jkunu ben kustoditi tenut kont tal-fatt li hu kellu mdendel fuq rasu l-ordni ta' zgumbrament. Dan kollu jinghad bla pregudizzju ghal mod kif l-ordni giet fil-fatt ezegwita.

Anzi is-socjeta' konvenuta darba li marret biex tesegwixxxi l-*eviction order* hadet certu prekawzzjonijiet billi telenka dak li pretendiet bhala taghha is-socjeta' Harrison **presenti ghal dan** il-fatt u li telenka dawk l-oggetti u makkinarju rimanenti li ttiehdu for suppost *safe keeping* mid-dipartiment tal-Public Works. Ghalhekk almenu hadet l-isbriga li tara li l-oggetti mahruga mis-sit ghaddew ghand responsabbilta' ta' haddiehor taht xhieda ta' inventarju. **Tenut dan il-Qorti ghalhekk tqies illi fid-dawl ta' dak deciz fil-konfront ta' l-eccezzjonijiet l-ohra illi anke s-sitt eccezzjoni ghandha tigi milqugha.**

Ghaldastant taqta u tiddecidi billi fil-waqt li tichad it-talbiet attrici;

Tichad ukoll l-ewwel, it-tieni u l-hames eccezzjonijiet mressqa;

[58] Enfasi ta' din il-Qorti.

Tilqa it-tielet, r-raba' u s-sitt eccezzjoni.

Dwar l-ispejjez in vista ta' dak deciz tqies li kull parti ghandha igorr l-ispejjez minnha nkorsi.

Onor. Dr. Miriam Hayman LL.D.
Imhallef

Nadia Ciappara
Deputat Registratur